

je pa deležnik zoprn, naj rabi stavek, kakor izraža n. pr. Kraigher v zadnjem Zvonu (1918, 3) isto predstavo: Mira stoji pri oknu. Roke ima na hrbtu prekrižane, ziblje se v bokih itd.

3. Rabiti smemo tudi kak sklon s predlogom, nikoli pa ne golega tožilnika ali roditelja. Dobro je n. pr. prevel Cankar: Le paysan se courba, et... ses bras relevés, sa tête enfoncée dans la moisson molle... = Kmet se je takoj sklonil in je... z dvignjenimi rokami, potopivši glavo v mehko listje, odšel po stezi (10). Neslovenski je roditelj brez predloga, n. pr.: La main commença un signe de croix, et l'homme s'abattit, la bouche encore ouverte. Cankar: Roka je poskusila napraviti križ in mož se je zgrudil odprtih ust (pravilno: z odprtimi usti!) ob deskah čolna (184). Tak stavek smo brali v zadnji številki Doma in Sveta (1917, 305) v Lovrenčičevi pesmi »Kreku«: Našli so ga mrtvega široko razpetih rok, visoko izbočenih prsi, v nebo strmečih oči (pravilno: z razpetimi rokami, z izbočenimi prsi itd.). Da so bili časih nemogoči stavki, kakor n. pr. stavek Iv. Cankarja: Ob zglavju je sedela sosedka, v roki molitvenik in molek, nam priča vsa starejša pisava; prim. Erjavčev stavek: Ko pogledam kvišku, vidim prijatelja pred sabo, z gorjačo v rokah in s torbico prek rame (Ena noč na Kumu).

Romanskega izvora so tudi napake, kakor: oko v oko, korak za korakom, roko v roki, ramo ob rami, bok ob boku in podobna rekla, ki se rabijo z neslovanskim tožilnikom.

Namesto oko v oko (prim. Finžgar, Naša kri, 72: Niso še potekle tri ure, kar sem govoril z njim oko v oko kot zdajle z Vami; Gregorčič: Le semkaj k meni sedi, oko v oko mi gleda) je slovenski iz oči v oči, prim. Pleteršnik: iz oči v oči pogledati, iz oči v oči povedati itd.

Namesto korak za korakom (prim. francosko: pas à pas, ital. passo a passo, odtod nem. Schritt für Schritt) je slovenski: korakoma, stopnjema, po stopnjah in podobno.

Rêkel, kakor roko v roki, ramo ob rami itd. pa doslovno ni mogoče prevesti, kakor noben jezik ne more vsake tuje fraze dobesedno izraziti; dovolj je, da se zadene pomen. Tako bi nam. roko v roki, ramo ob rami opisali: skupno, složno, v zvezi in pod.; n. pr.: Zavezniške čete so se skupno z nami borile. Časih je treba podobna rekla še drugače opisati. Cankar n. pr. prevaja dobesedno: Il étendit le bras, et, à tâtons, saisit l'arrière d'un bateau qu'il rangea bord à bord = Iztegnil je roke in otipal zadnji konec nekega čolna ter ga pritegnil, bok ob bok, k svojemu (str. 185, enako str. 118); bolje morda: v štric ali podobno. (Dalje.)

Dr. A. Breznik.

Filozof.

Nadporočnik dr. Skalat je došel šele včeraj na fronto, zato je gospode poznal še komaj po imenu. Sicer pa se ž njim tudi nihče ni posebno pečal: v prostih urah jih je sedela večina pri dolgi mizi in so s stotnikom na čelu v štirih, petih gručah kvartali, dvoje, troje jih je stalo vedno pred zemljevidi na stenah in ugibalo položaj, še drugi so pisali pisma ali čitali.

Ravno je bil tudi on z drobno pisavo izpolnil vojno dopisnico in že hotel stopiti k mlademu poročniku ob steni, ko so se vrata odprla in se je prikazal med njimi visok, silno bradat nadporočnik z lovsko torbo čez rame in karabinko v roki.

Kakor bi počilo, se je razlegel en sam smeh po sobi.

»O, Turba! Koliko si jih danes?«

»Samo dva,« je nevoljno zarenčal došlec. »Prehladno je menda, pa jim ne diši iz brlogov.«

Medtem je obesil torbo in puško na klin in sedel zraven Skalata.

»Kaj si bil na lovu?« ga je vprašal ta nekoliko začuden.

»Bil!«

»Pa kako? Saj ni divjačine.«

»Oho, pa še koliko! Nekaj zajcev, še največ pa severnih medvedov!«

»A ti misliš one tam?« se je nasmehnil Skalat. »Toda čemu potem torba?«

»Turba pravi, da radi 'stila'. Radi 'iluzije' tako-rekoč!« je z glasnim smehom pojasnil debel poročnik, ki je na nasprotni strani stojé igral šah.

»Tako je!« je modro potrdil Turba. »Iluzija — to je pravi izraz! Brez torbe in z navadno vojaško puško bi imel občutek, bi se mi zdelo, da takorekoč ubijam. Čim pa začutim to zvesto malho, dar moje matere, čez rame in v roki to staro cev, podedovano še po rajnkem očetu, sem lovec in nič drugega — lovec, kakor sem bil že najmanj petnajst let sem redno vsako nedeljo popoldne. Ampak zaraditega me ne smeš imeti za nedeljskega lovca, novi prijatelj: čez teden le utegnili nisem; a kar mi pride pod oko, je prav gotovo moje, celo veverica.«

»To vse razumem,« se je nasmehnil Skalat z nasmehom človeka, ki še ni prav vajen teh stvari. »Toda tega ne razumem, da ti je to kaka posebna, rekel bi nedeljska zabava. To delaš tu vendar lahko vsak dan.«

»Kaj? Tega res ne razumeš?« se je delal oni, tembolj poudarjajoč začudenje, ker je opazil, da ga zdaj poslušata tudi že nekaj sosedov. »Kako bi ti razložil, duša nedolžna? Recimo, da bi ne nosil puške samo lovec, nego tudi zajci, srne in divje koze ter bi moral biti vedno pripravljen, da ti prifrči krogla mimo ušes, pa bi se moral z vso opreznostjo plaziti od drevesa do grma — to bi bil potem — razumeš — boj in ne več lov. Tako je tudi tu ves teden. Ob nedeljah popoldne pa se je med nami in sovražniki udomačila že takorekoč stalna navada, da si molčé dovoljujemo nekako premirje: takrat — od kakih dveh do šestih popoldne — moreš skoro brez skrbi malo iz luknje po krompir na bližnjo njivo ali celo samo takorekoč malo na spregled. Jako žal bi mi bilo, radi nas samih seveda, če bi bil ravno jaz kriv, da bi se ta lepi običaj zopet izgubil. Toda v tem tiči tudi glavni čar mojih lovskih pohodov: priplaziti se moreš ne samo izven naših vrst, nego takorekoč naravnost mednje, da ti vragi še niti ne sumijo, ali ni prišla krogla od te strani. In zato tudi, če je le mogoče, pogodim rajši oficirja, ne glede na to, da je zanj patrone malo manj škoda. Tako opažam vedno isto: ko se je predmet moje posebne pozornosti zvrnil — da jo ima ravno v sredi glave, jamčim z vso svojo lovsko častjo — in sem jaz tudi že za petim, šestim drevesom ali grmom, tedaj pogledajo oni tam sicer najprej sem čez; potem pa jih zmeša dim moje puške,

ki je medtem seveda še dalje proč od mene, da očitno ne vedo, kaj bi si mislili. Nato počakam še malo, da se lotijo »ranjenca«, in tako jo na varnem poberem naprej. Verjemi, da mi preide popoldne naravnost bliskoma in da je ta lovska »senzacija« najmanj enakovrstna oni, če imaš posla z živalsko divjačino. Tako je, prijatelj: vojska je vojska, lov je pa lov — eno je delo, drugo pa zabava, je rekel Janoš.»

Zdaj ga je poslušalo že vse in vse se je glasno zasmejalo. Stotnik pa je rekel:

»Saj vedno pravim, da je naš Turba pravzaprav filozof.«

»Gospod stotnik, pokorno prosim: nedeljski filozof!« se je muzal počeščenc.

Ivo Šorli.

Misli.

1. Omikani Slovenci! Učite se od Hrvatov patrične slovenščine. A Hrvatje naj se uče od vas realne hrvaščine.

2. Tudi to je treba povedati v teh naših dneh: Jugoslovani imamo renesančno slovstvo, ki nadkriljuje nemško, imamo Kristijado, ki je starejša od Mesijade.

3. Nismo nacija, dokler nimamo jugoslovanske nacionalne igre.

4. Umetnost Meštrovičeva me je preverila, da smo elementarno umetniški in samostojen narod. Naša drama naj bi bila sinteza grški maski analogne groteske in čuvstva, ki ga diha slovanski krščanski mit.

5. Tri dokaze imam, da je Koželj dobesedno kopiral predloge za svoje ilustracije v Mohorjevih knjigah. Ali plačuje Mohorjeva družba rokodelstvo?

6. Veliko naših mladih oblikujočih umetnikov žalibog ne pozna grške mitologije.

7. Ali se je kdaj bralo, da bi bili praznovali Oton Župančič, Ivan Cankar in F. S. Finžgar petindvajsetletnice svojega pisateljavanja? Zato pa jo je praznoval Engelbert Gangl v mladinskem listu »Zvonček«. (Stran 152, 1917.)

8. Pol ure sem tolmačil drugošolcu slovensko prodijo. Čez pol ure mi je pokazal svojo prvo pesem:

V jaslicah trdih Jezus leži,
nebeška mu mati pri jaslih stoji.
Pastirci ga molijo prelepo:
»O Jezus, po smrti daj sveto nebo!«

Rekel sem, da je dobro in naj prepiše. In je res prepiral in popravil tretji verz: »Pastirci ga molijo tak prelepó«. Pa recite, da teorija ne ubija!

9. France Bevk! Simpatičen deček. Ampak zakaj je moral za mojo »Dve sliki iz slovenske moderne« zmašiti »Dve sliki iz nemške moderne«?

10. Tudi Jože Lovrenčiča sem vesel. Pa prav zato povem: Prav nič mi ne imponira njegov novi izraz »nazličiti se«. Vidim široka usta, duha pa ne!

11. Dr. Cankar je resnico povedal. Našim upodablajočim umetnikom je treba strožje kritike. Pa tudi mecenatske naklonjenosti.

12. Gledišča nimamo, opere nimamo, bibliografičnega lista nimamo, narodne centralne biblioteke nimamo. — Gospodje! Naštejmo rajši, kaj že imamo!

13. Tudi to je treba povedati, da so na Brezjah imenitne orglje. Skromnemu slovenskemu pevcu dovolj, da zasniva simbol.

14. Samo bolehava karikatura je neokusna. Prava in zdrava robotost pa je kakor pelin pokvarjenemu želodcu. Poživi, ozdravi.

15. Najtežje je umetniku gledati z lastnimi očmi.

16. Ubijte literaturo, ubili ste narod.

17. Nemška romantika ni oplodila le Wagnerja, temveč tudi Bismarcka.

18. Nikoli ne more moški umetnik ženski dovolj natančno opisati ženskega obraza. Vzrok, se mi zdi, je to, da moški umetnik nikoli ne ljubi ene same ženske.

19. Studiral sem govor svojih otrok od petega meseca do tretjega leta. Imam besednjak tega jezika z malim oblikoslovjem in približno sto izrazi. Zdi se mi, da bi mogel napisati iz tega besednega zaklada najlepšo umetnino, čudovito pravljico. Pa je hudo, da nisem še prodril v duha prave, edino otrokove pravljice.

20. V velikih časih ni besede. Beseda je spomin tega, kar je prešlo, ali pa prorokba tega, kar bo prišlo. Imamo pesnike! Zato še ni prišel naš veliki čas. Ali pa je že prešel?

21. Starejšo slovensko ljudsko igro je ožigosal moj prijatelj, ki je posebljena pikrost, tako: Pet deka-gramov pesimističnega sentimentalizma, pol kile anzengruberske komike, devet gramov Mosenthalove tehnike, tri miligrame poezije, pet centov alpskega in nemškega miljeja, tri narodne pesmi, deset krepkih »pri moji duši« in en naroden »živio« — v štirih aktih.

22. Tudi Slovenci imamo svoj ruski polglasnik. Nepotrebno in v nemškem duhu rabljeno nenaglašeno osebno zaime!

23. Prava umetnina ni ne pristransko tendenciozna, ne pohujšljiva. Pohujšljive in tendenciozne leposlovne knjige so le tiste, ki vsebujejo snov, katere umetnik ni predelal absolutno umetniški.

Ioan Pregelj.

